

Specyficzne trudności w nauce (dysgrafia, dysortografia) – wskazówki do pracy w domu

W międzynarodowych klasyfikacjach medycznych obecnie używa się określeń opisowych: **zaburzenia czytania, zaburzenia w opanowaniu poprawnej pisowni, specyficzne trudności w opanowaniu umiejętności wypowiedzania się za pomocą pisania** i zalicza się je do kategorii **specyficznych trudności w opanowaniu umiejętności szkolnych lub zaburzeń uczenia się**.

Jaki jest zakres specyficznych trudności w uczeniu się u dzieci z dysleksją rozwojową? Specyficzne trudności w uczeniu się czytania i pisania występują nie tylko podczas nauki języka ojczystego (np. języka polskiego), ale również w uczeniu się języków obcych. Niektórym przypadkom dysleksji rozwojowej towarzyszą specyficzne trudności w opanowywaniu innych umiejętności szkolnych.

Uczniowie dyslektyczni, pomimo prawidłowego myślenia matematycznego, mogą mieć trudności z opanowaniem tabliczki mnożenia, poprawnym zapisywaniem liczb i działań arytmetycznych, np. przedstawiają kolejność cyfr, zapisują je „zwierciadlanie” lub od prawej do lewej strony, mylą znaki nierówności, mają też trudności z geometrią.

Inne specyficzne trudności dotyczą niektórych sprawności ruchowych np. zapamiętywania układów gimnastycznych, utrzymywania równowagi ciała. Mała sprawność ruchowa rąk powoduje problemy z kaligrafią i opanowaniem odpowiedniego poziomu graficznego rysunku (dzieci rysują niechętnie, ich rysunki są uproszczone, niekształtne).

Uczniowie dyslektyczni mogą mieć również trudności z wykonywaniem określonego typu zadań, wymagających np. orientacji na mapie i w terenie, spostrzegania stosunków przestrzennych, zapamiętywania chronologii, nazwisk, nazw i sekwencji składających się z wielu elementów.

Dzieci z dysleksją najczęściej nieprawidłowo organizują sobie pracę, mają trudności z zapamiętywaniem danych, zapominają i mylą informacje, gubią się w przestrzeni i czasie.

Słaba umiejętność czytania utrudnia uczenie się z podręczników szkolnych. Pogłębianie i poszerzanie się niepowodzeń szkolnych wynika też z nawarstwiania się wtórnych zaburzeń emocjonalnych i motywacyjnych (zniechęcenie, brak wiary w swoje możliwości).

Proces diagnostyczny specyficznych trudności w nauce, wypracowany i obowiązujący w naszej Poradni:

1. Diagnoza może być wykonana na prośbę szkoły, lub na życzenie rodziców (konieczna informacja od polonisty na druku opracowanym przez Poradnię i rozpowszechnionym we wszystkich rejonowych placówkach oświatowych).
2. Diagnozę rozpoczynamy wstępnymi konsultacjami (termin do ustalenia osobiście lub telefonicznie), na których sprawdzana jest znajomość zasad ortografii, analizowane są zeszyty, prace szkolne oraz zostają udzielone wskazówki do pracy domowej.
3. Ponowne spotkanie ma charakter konsultacji kontrolnych – sprawdzenie wykonywanych w domu ćwiczeń.
4. Diagnoza pedagogiczna sprawdzająca: znajomość zasad ortografii (pisemnie), tempo czytania, rozumienie czytanego tekstu, poziom rozwoju funkcji słuchowych oraz zakres i jakość popełnianych błędów (próba pisania pod dyktando i luźne wypracowanie).
5. Diagnoza psychologiczna określająca poziom intelektualny i emocjonalny dziecka.
6. Przygotowanie opinii postdiagnostycznej, z równoczesnym ustaleniem dalszej formy pracy z uczniem (zajęcia reedukacyjne w szkole lub w Poradni, spotkania konsultacyjne – kontrola pracy domowej).

Uczniowie ze szkół w których są prowadzone zajęcia reedukacyjne oraz uczniowie szkół średnich, nie uczestniczą we wstępnych konsultacjach. Termin diagnozy należy uzgodnić z wyznaczonym (z ramienia Poradni) opiekunem szkoły.

Z uwagi na rozbudowany proces diagnostyczny specyficznych trudności w nauce czytania i pisania, prosimy o wczesne zgłaszanie uczniów. Zbyt późne zgłoszenie uniemożliwia zebranie niezbędnych informacji, dokumentów oraz przeprowadzenie rzetelnej diagnozy, a tym samym wydanie opinii w obowiązującym terminie – koniec września roku w którym odbywa się sprawdzian (klasa VI), egzamin (klasa III) i egzamin maturalny.

Jedna z proponowanych efektywnych form pracy z dzieckiem mającym trudności w zakresie poprawnej pisowni.

1. Zeszyt ćwiczeń winien być prowadzony systematycznie (w miarę możliwości codziennie). Każde ćwiczenie powinno być opatrzone datą.
2. Zalecamy rodzicom (osobom pracującym z dzieckiem) stosowanie do ćwiczeń tylko tekstów przeznaczonych dla określonego wieku (np. z podręczników szkolnych, zbiorów dyktand).
3. Czas pracy (ilość pisanych zdań) powinien być dostosowany do wieku dziecka - od 15 min. dla dzieci młodszych, do np. 30 min. dla uczniów starszych (gimnazja, szkoły ponadpodstawowe).

Kolejność wykonywanych czynności do proponowanych ćwiczeń w pisaniu:

1. przeczytanie głośno całości tekstu przeznaczonego do pisania,
2. przeanalizowanie trudniejszych wyrazów i zwrócenie uwagi na ich pisownię (głośne uzasadnienie pisowni ortograficznej wyrazów wymiennych),
3. zabranie dziecku tekstu i dyktowanie zdaniami,
4. pisanie dyktowanego tekstu przez dziecko ołówkiem (miękkim, dobrze widocznym),
5. dziecko samo sprawdza poprawność zapisanego fragmentu (porównując z oryginałem z książki), miejsce gdzie wystąpił błąd podkreśla długopisem.
6. wymazywanie przez dziecko gumką popełnionego błędu i poprawa (wpisanie ołówkiem właściwych liter, znaków interpunkcyjnych itp.),
7. sprawdzenie przez dorosłego czy wszystkie błędnie napisane wyrazy zostały poprawione,
8. odczytanie całości poprawionego tekstu.

W przypadku dzieci młodszych (klasa I, II), lub gdy występuje wyjątkowo wysoka frekwencja popełnianych błędów, należy (w początkowej fazie ćwiczeń) stosować pisanie z pamięci (zmiana punktu „c”).

Oprac.: Katarzyna Botko